

Rasspecifik avelsstrategi för *Hamiltonstövare*

Fastställd av SKK år 2025

Ingår i Svenska Kennelklubbens organisation

Innehåll

Historik.....	3
Avelsrekommendationer	4
Övergripande avelsmål för rasen.....	4
Strategier	4
Rasens population/avelsstruktur.....	5
Nuläge.....	5
Kortsiktiga mål.....	7
Långsiktiga mål	7
Prioriteringar och strategier för att nå målen	7
Hälsa.....	8
Nulägesbeskrivning.....	8
Epilepsi.....	8
Höftledsdysplasi-HD	8
Kryptorchism	10
Övriga hälsoproblem	10
Mentalitet och bruksegenskaper.....	10
Nulägesbeskrivning.....	11
Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål	12
Tillvägagångssätt för att nå målen	12
Mentalitet	12
Exteriör.....	13
Nulägesbeskrivning.....	13
Mål.....	13
Summering (sammanfattning).....	14
Förankring	14
Källhänvisningar	14

Historik

Hamiltonstövaren har en brokig bakgrund, där hundar från Sydtyskland och Schweiz ingår i Rasens historia, bakgrund och utveckling

Hundar av stövarras har funnits i landet sedan 1500-talet. Jakten var fram till 1789 ett privilegium för adel och kungahus. Först i slutet av 1700-talet fick allmogen jakträtt. Stövarstammar hållna av adeln kom då att spridas i vidare kretsar.

Även engelska foxhound och harrier ingår. Vid utställningen i Stockholm år 1886 visades 189 hundar av stövarras, bl.a. Pang och Stella, som ägdes av A. P. Hamilton. Dessa hundar anses vara ursprunget till dagens hamiltonstövare eller, som den först kallades, svensk stövare. 1921 fick den namnet hamiltonstövare, för att hedra minnet av SKK:s första ordförande A. P. Hamilton. Hamiltonstövaren betraktas som Svensk Nationalras.

Hamiltonstövaren har fått sitt namn efter greve Adolf Patrik Hamilton, SKK:s grundare. Hans hundar Pila, Pang och Stella stod som modell för den rasbeskrivning som upprättades för Svensk Stövare, 1886. Med Svensk Stövare menades den gången stammar av s.k. "herrgårdshundar", främst av tysk härstamning, men också rätt många stövare med engelskt inslag i härstamningen, främst från Foxhound. På 1920-talet uppspaltades det oenhetliga hundmaterialet i Hamiltonstövare och s.k. B-stövare. Till det senare räknades bl.a. Kopparbergsstövaren, som fått sitt namn efter en berömd avelshund, Kopparbergets Ess. Längre fram gästspelade också den gula Gotlandstövaren i Hamiltonfacket.

Genom åren har Hamiltonstövaren skördat enorma framgångar på både prov och utställningar, runt om i landet. Även om det är svårt att ta bestämma vilka hanhundar som har betytt mest för aveln genom tiderna, så bör man ändå nämna "kändisar" såsom

Bell -65 King -52 och Larsbo Buster. Dessa individer har bevisligen påverkat rasen mycket positivt, och ligger i mångt och mycket bakom de hundar vi har idag.

Hamiltonstövaren är den Svenska ursprung stövarrasen, och som har skänkt glädje åt har- och rävjägare i många generationer. Det är en allmänt sund och frisk hund, med starkt psyke, och massor av goda jaktkvalitéer. Hamiltonstövaren anses även vara en mycket bra och trevlig familjehund, och är dessutom vacker att se på.

Förankring hos våra medlemmar

Vi har haft RAS dokumentet ute på hemsidan och uppmanat medlemmarna att komma med åsikter.

För mer info: www.hamiltonstovare.se

Avelsrekommendationer

Hane: 1:a Pris ökl jaktprov, minst Good ökl/ukl utställning. Ev defektförekomst se hälsoprogram. Hane högst 5 kullar.

Tik: 1 ökl jaktprov, minst Good ökl/ukl utställning. Ev defektförekomst se hälsoprogram.

Max inavelgrad på enskild parning 2%.

Att inte upprepa en parning.

Rasföreningen rekommenderar att avelsgranska hundarna mellan 12-24 månaders ålder, för att säkrare kunna följa rasens utveckling. Hundar som deltar i unghundsgranskning, blir fortare utvärderade och kan därefter snabbare användas i fortsatt avelsarbete.

Övergripande avelsmål för rasen

Våra övergripande avelsmål för rasen är att hamiltonstövaren ska vara en sund och frisk jakthund med goda jaktgenskaper och en rastypisk exteriör. Det ska finnas en bra genetisk mångfald i rasen.

Strategier

Svenska Stövarklubbens och Svenska Hamiltonstövareföreningens krav på hundar som ska användas i aveln:

Hane:

Lägst 1 öppenklass jaktprov, minst Good juniorklass utställning, HD röntgad före parning. Hane ska max få 5 antal kullar därefter registrerings stopp. Hane ställs på utvärderingslista efter 3 kullar totalt i Sverige och Norge. Efter utvärdering av kullarna som skall ge rasens medelvärde (2024 är rasens medelvärde 24,6%) släpps hanen till ytterligare kullar

Ev. defektförekomst, se hälsoprogram.

Tik:

Lägst 1: a öppen klass, minst Good juniorklass utställning, HD-röntgad före parning. Ev. defektförekomst, se hälsoprogram. Tikar ska max få tre kullar efter sig. Undantaget om tiken fått få valpar i dessa kullar eller det finns andra vägande skäl för ytterligare en kull.

Övrigt:

- HD status känd. C-hundar paras uppåt dvs med A eller B hundar.
 - Samla in en spermabank från utvalda hanar som kan användas för eventuellt framtida bruk.
 - Fortsätta med vår unghundskamp för att tidigt få fram lämpliga avelsdjur.
 - Ta hänsyn till släktskapsindex. Helst under 100.
- Ökningen av inavelsgraden ska inte vara högre än 2% beräknat på 5 generationer för enskilda kullar.

Rasens population/avelsstruktur

Nuläge

Registreringar per år

Antal reg./å	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tikar (importer)	108	139 (3)	90 (2)	113 (7)	74 (3)	108 (3)	100 (3)	59 (1)	56 (5)	79 (4)
Hanar (importer)	126 (2)	123 (4)	94 (1)	124 (2)	81 (1)	113 (5)	95 (5)	64 (2)	66 (2)	69 (6)
Totalt	234 (2)	262 (3)	184 (3)	237 (9)	155 (4)	221 (8)	195 (8)	123 (3)	122 (7)	148 (10)

Vi har importerat som mest 10 hundar på ett år mellan år 2011 och år 2020. Vi har ett utbyte mellan Sverige och Norge av våra hundar, både valpar och hanhundar. Detta gör att vi behöver förhålla oss lika till vårt avelsarbete i dessa länder. Vi har gemensamma träffar under året mellan norska Hamiltonringen och Svenska hamiltonstövareföreningen där vi lägger riktlinjer för vårt avelsarbete och övrigt samarbete.

Genomsnittlig kullstorlek

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kullstorlek	7,0	6,7	6,7	6,9	6,8	6,7	6,9	7,5	6,1	6,6

Kullstorlekarna ligger i snitt ganska konstant under dessa år mellan 5,9 – 7,0 valpar.

Inavelsgrad

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inavelsgrad	0,7%	0,9%	1,1%	0,9%	0,8%	0,6%	0,9%	0,6%	1,3%	1,3%

Det är av mycket stor vikt att öka rasens genetiska variation. Ett målinriktat arbete för att sänka inavelsgraden och öka avelsbasen inom rasen inleddes under 1990-talet. SKK:s avelsdata som erbjuds kostnadsfritt via internet, har underlättat för uppfödare och stövarfolk att söka mycket information inom SvStk verksamhet. Avelsdata kan simulera stamtavlor, har alla registrerade hundar i sin databas samt deras jakt-, utställnings- och veterinärstatus. SvStk började rekommendera 30/30 index, dvs antal unika individer i 4-generationer för att minska inavel och öka avelsbasen. Arbetet med inavelsgrad och avelsbasen har utvecklats vidare.

Under 2000-talet med simuleringsmöjligheter i 5-generationer (alltså samma antal generationer som man räknar inavel). Rekommendationen är att ingen avelskombination skall vara högre än 2,0% inavel.

Under provsäsongen 2024 har Svenska Stövarklubben tagit fram ett nytt redovisningsprogram – Hitta stövare – <http://stovare.hittahund.se>. Här får vi en redovisning av våra jaktprovsberättelser tillgänglig för alla bland annat Inavelsprocenten hos Hamiltonstövare har minskat i ganska stor omfattning under senaste 10–15 åren, vilket är ett resultat av den utavel som bedrivits enligt de avelsprogram som formats.

Det ger oss en friskare ras och större möjligheter till ett långsiktigt avelsarbete i framtiden.

Användning av avelsdjur

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kullar	32	38	18	19	20	32	27	16	19	21
Tikar	32	38	28	32	22	32	27	16	19	21
Hanar	29	28	28	32	22	28	23	11	17	17

Tikens ålder vid första valpkull har mellan 2016–2025 fördelats enligt följande spann: 16% har fått sin första valpkull mellan 2 – 3 års ålder, 80% har varit mellan 4 – 6 år och 3% av tikarna fick sin första valpkull när de var över 7 år.

Våra hanhundars debut i avel under samma tid ser ut enligt följande: 28% var mellan 2 – 3 år, 45% mellan 4 – 6 år och 22% var över 7 år. Förutom dessa var det tre hanar under dessa år som gjorde sin debut i aveln när de var under två år.

Användning av många olika hanar genomförs varje år inom Hamiltonrasen. Avsikten med hanhunds begränsning är att ingen enskild hanhund skall överutnyttjas och tillåtas bli överrepresenterad i den relativt begränsade svenska populationen av stövarraser. Regeln gäller oberoende av i vilket land föräldradjuret själv är registrerat. Det finns ett samarbete mellan Sverige och Norges avelsråd gällande antal kullar i respektive land. År 2020 har vi börjat föra diskussion om infrysning av sperma ifrån valda hanhundar. Detta för att i möjligaste mån undvika att behöva inkorsa andra raser i hamiltonrasen.

Kortsiktiga mål

- Öka våra registreringar med 10% per år.
- Sänka generationstiden med ett år.

Långsiktiga mål

- 300 registrerade valpar per år.

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Med hjälp av Unghundskampen och Riksmästerskap få in yngre hundar i aveln.

HD status känd vid rekommendationer skall C-hundar i möjligaste mån paras uppåt dvs med A eller B hundar.

Fortsätta diskussionen med SLU och SKK för projekt infrysning av sperma.

Hälsa

Hamiltonstövaren är generellt sett en mycket frisk ras och det strävar vi efter att behålla.

Nulägesbeskrivning

Hamiltonstövaren har idag ingen enskild defekt eller sjukdom som är frekvent. Vi ingår i ett hälsoprogram för höfter (HD). HD röntgen är ett krav för avel men hamiltonstövaren visar ingen klinisk sjukdomsbild eller symtom från höfter. Det finns även epilepsi, klåda, tumörsjukdomar och kryptochism i rasen. Fallen av dessa sjukdomar är väldigt få. Men det är av största vikt att vi håller koll på hälsoläget. Det förekommer en del övre luftvägsproblem i form av halsinfektioner vilket vi inte vet orsaken till utan kan bara spekulera.

Epilepsi

Vi har idag en mycket låg frekvens av hundar som drabbats av epilepsiliknande anfall. Vi vet att det råder ett mörkertal då inte alla fall rapporteras in med ett veterinärintyg men vi upplever oss ändå se att det är få drabbade hundar. Vi har som mål närmaste 5-årsperiod att ytterligare minska förekomsten om möjligt.

Hund som själv har epilepsiliknande anfall skall ej användas i aveln.

Hund som lämnat avkomma med epilepsiliknande anfall skall med försiktighet användas i aveln.

Hund vars ena eller båda föräldrar haft epilepsiliknande anfall skall ej användas i aveln.

Hundar som drabbas av epilepsi eller epilepsiliknande anfall för första gången i en så hög ålder som 5–6 år, är nödvändigtvis inte drabbade av idiopatisk epilepsi (epilepsi liknande anfall utan bakomliggande orsak), dvs den ärftliga epilepsin. Det kan vara andra fysiologiska orsaker som utlöser epilepsianfallen. Där blodanalyser eller andra kliniska undersökningar – på hund över fem år – kan bekräfta att andra fysiologiska faktorer ligger bakom epilepsianfallet, och det inte är känt att individen för övrigt har nära släktingar med epilepsi kan fortsatt användning i aveln övervägas.

Höftledsdysplasi-HD

I dagsläget är det svårt att lägga upp en strategi för minskning av HD-frekvens när så få individer är röntgade. Höftledsdysplasi är ingen åkomma inom hamiltonrasen där vi ser individer med kliniska symtom. Det är önskvärt att få dubbelt så många Hamiltonstövare till HD-röntgen för att få in information kring HD-förekomst i rasen. Utöver detta är det ett måste för att kunna uppnå registreringsmålen. Vid rekommendationer skall HD status vara känd, använda A, B och C hundar i avel, utesluter D och E hundar, vid parning skall man eftersträva att C hundar paras uppå dvs med A eller B hundar.

HD-index

Hamiltonstövaren har under en lång tid använt HD index på sina rekommendationer. Tyvärr så har vi alldeles för få hundar röntgade och index gör att vi får svårare och svårare att uppfylla kraven på index. Därför väljer vi att för tillfället inte använda oss av index.

Vi har kvar kravet på röntgen – kändstatus, men vi använder A, B och C hundar i aveln och att vi parar uppåt. Dvs en C hund paras alltid med en A eller B hund. D och E hundar utesluts från aveln.

Målsättning

Under nästa 5-årsperiod öka andelen HD-röntgade hundar till 35%.

HD status på hundar födda mellan 2016 - 2024

Diagnos	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
HD A	69 17,6%	24 40%	6 23,1%		17 37%	12 23,1%	7 19,4%	7 41,2%	3 60%	
HD B	18 35,3%	13 21,7%	9 34,6%	5 83,3%	10 21,7%	16 30,8%	14 38,9%	5 29,4%	2 40%	
HD C	21 41,2%	18 30,0%	11 42,3%	1 16,7%	16 13,4%	13 33,3%	12 33,3%	5 29,4%		
HD D						2 3,8%	3 8,3%			
HD E						1 1,9%				
Totalt antal undersökta	51	60	26	6	46	52	36	17	5	
Snittålder vid undersökning (månader)	25	23	21	17	31	27	25	20	13	
Antal födda	225	254	187	222	150	213	187	120	115	

Kryptorchism

Sporadisk förekomst av kryptorchism i rasen.

Målsättning

Behålla, eller allra helst sänka, den låga nivån, under 1% närmaste 5-årsperiod, av kryptorchism i rasen.

Tillvägagångssätt

Vid enstaka fall av kryptorchism i en kull:

Föräldradjuren kan användas i avel. Utvärdera nästkommande kull med tiken/hanen och se så det inte upprepas.

Syskon – iaktas försiktighet

Vid fler än ett fall av kryptorchism i en kull:

Uteslut kryptorchida individer

Om en tik/hane får fler än en kull med fler än ett kryptorchidfall skall den individen ej rekommenderas till att användas i avel på fler kullar.

Övriga hälsoproblem

Hamiltonstövaren är en relativt frisk ras men det förekommer en del hudproblem, såsom oklar klåda, fläckvis hårfall och dermatopiskt eksem. Även enstaka fall av PDA förekommer. PDA står för Persisterande ductus arteriosus och är en hjärtsjukdom hos hund.

Mentalitet och bruksegenskaper

Hamiltonstövaren ska vara en medelstor, rektangulär hund byggd för uthållighet under jakt dagen och slitstyrka i ett längre perspektiv, Stövarens jakt dag omfattar minst fem timmar.

En stövare ska kunna jaga två fulla dagar i följd. En korrekt byggd stövare har lång aktiv livslängd. Utmärkande för Hamilton typen är det långa, rektangulära huvudet och trefärgen i svart-brunt-vitt. En typisk hamiltonstövare har utpräglad lugnt temperament.

En stövare ska främst vara byggd för styrka och uthållighet. Stövaren ska arbeta med ett lugnt och spårnoga drevsätt som inte hetsar drevdjuret. Överdriven snabbhet är inte önskvärt.

Drevfart och uthållighet beror inte enbart på fysiska faktorer. Mentala egenskaper som jaktlust har stor betydelse på kort sikt, t ex under andra och tredje dagen i följd. För funktion under hela livstiden är rätt kroppsbyggnad en förutsättning.

Avelskommitten i Sv. Hamiltonstövareföreningen har en lista med index över jaktprovsegenskaper på de hanar som kan användas i aveln. När hanhund ska väljas utgåås ifrån tikens index och val av hane ska göras så att de jaktliga egenskaperna gynnas i kullen.

Nulägesbeskrivning

Jaktprovsmarteringar

Jaktprovsmarteringar har varit konstant under en längre tid med endast små variationer, det kan dock skönjas en trend av ökade marteringar per andel valpar.

Antal startande på jaktprov samt prisvalörer år

År 2019– 2020

Pris	Antal Ökl	SR	Antal Ekl	Elitklass Räv
Totalt	238	16	98	3
0	92	8	52	
1	67	6	16	1
2	33	2	16	2
3	46		14	

År 2020– 2021

Pris	Antal Ökl	SR	Antal Ekl	Elitklass Räv
Totalt	134	14	91	2
0	21	4	20	1
1	48	6	30	1
2	25	3	15	
3	40	1	26	

År 2021– 2022

Pris	Antal Ökl	SR	Antal Ekl	Elitklass Räv
Totalt	208	16	125	5
0	71	2	47	
1	69	11	31	3
2	17	1	21	2
3	51	2	26	

År 2022– 2023

Pris	Antal Ökl	SR	Antal Ekl	Elitklass Räv
Totalt	175	19	143	8
0	48	9	53	7
1	58	8	36	1
2	27	0	25	
3	36	2	22	

År 2023– 2024

Pris	Antal Ökl	SR	Antal Ekl	Elitklass Räv
Totalt	170	21	121	4
0	56	10	43	1
1	57	7	38	2
2	22	2	17	1
3	35	2	17	-

Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål

Öka andel jaktprovsmarteringar under närmaste 5 - årsperiod till över 25%.

Tillvägagångssätt för att nå målen

Unghundskamper, nationell raskamp samt information och motivation från uppfödare till sina valpköpare.

Använda index över jaktgenskaper i avelsarbetet och hela tiden sträva efter att egenskapsindex ska höjas på kullen.

Mentalitet

Bibehålla den goda mentalitet vi har på våra Hamilton. De är lugna, ej lättstressade, vänliga och sociala.

Exteriör

Nulägesbeskrivning

Exteriörbedömning

Exteriören hos våra stövare borde komma i tredje hand, efter sundhet och jaktegenskaper. Nu är det tyvärr inte alltid så. Även i så utpräglade jakthundsraser som stövare förekommer att exteriöra meriter tillmäts alltför stort värde. Många hanhundar har inte använts i avel på grund av att de "bara" varit jaktchampions. Tikägare och valpköpare föredrar föräldradjur åtminstone fadern som är dubbelchampion.

Krav på fullgod exteriör innebär ytterligare en begränsning av antal djur som används i aveln. För att kunna behålla en tillräcklig avelsbas av friska och jaktdugliga stövare fordras dels att exteriörkraven kommer i rätt prioritetsordning, dels att exteriörbedömningen genomförs på ett sätt där stövarens funktion kommer i första hand och att rena skönhetsdetaljer får underordnad betydelse. Att bibehålla storleken bör vara en strävan. Stövarna bör av flera skäl inte bli större, men det är också viktigt att hålla gränsen mot mindre raser.

Exteriöra överdrifter

Vi har haft en trend som visat på att fler hundar börjar bli för höga utifrån rasstandarderna de senaste åren.

Diskvalificerande fel som förekommer (ej vanligt):

- Aggressiv eller extremt skygg.
- Hund som tydligt visar fysiska eller beteendemässiga abnormiteter.
- Otillgänglighet.
- Kraftigt över- eller underbett.
- Tvåfärgad.
- All annan pälsfärg eller teckning än den i standarden.
- Mankhöjd som över – eller underskrider den i standarden angivna.
- Blå ögon, ett eller båda.

Mål

Behålla den höga kvalitet vi har på hamiltonstövarnas exteriör. Exempelvis år 2025 bedömdes 70% av alla utställda hundar till Excellent.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

En åtgärd för att vända trenden att höjden går uppåt är att rasstandarderna är ändrad när det gäller krav för att erövra CK på utställning. Tidigare var kravet på höjden + - 3 cm. Nu är det ändrat till +- 2 cm för att kunna få ett CK.

Summering (sammanfattning)

Utvärdering sker med kontinuerlig analys på 5-årsbasis. Analys på HD, jakt, registrering, valpar/kull mm görs av SvStk avelsansvarig, SvStk avelsråd och Svenska Hamiltonstövare Föreningen (SHF).

Registreringar

Öka antalet registrerade Hamiltonstövare till 300/ år under en fem års period.

Hälsa

Nästa 5-årsperiod samt öka andelen HD-röntgade hundar till 35%.
Behålla, eller allra helst sänka, den låga nivå av kryptorchism i rasen.

Jaktdugligheten

Den allmänna jaktdugligheten skall vara under ständig utveckling genom att räkna ut index på jakttegenskaper hos tik och hane och para uppåt. Nya jaktprovsregler började gälla säsongen 2027 vilka är framtagna med mer hänsyn till de arvbara egenskaperna.

Exteriören

Exteriöra detaljer skall fortlöpande påverkas genom återkommande målbeskrivningar till exteriördomarna.

Regelbundet återkommande konferenser för domarna (vart 5:e år).

Svenska Hamiltonstövareföreningens uppföljningar skall inom en 5- och 10 årsperiod visa oss om standarden har ändrats från målet enligt standardens riktlinjer.

Förankring

Svenska Stövarklubbens avelsnämnden för hamilton som består av 1 representant från rasföreningen, 3 avelsråd, avelsanvariga i Svenska Stövarklubben har reviderat RAS för Hamiltonstövaren.

Svenska Stövarklubbens styrelse har läst igenom det reviderade arbetet och lagt sina synpunkter. Och godkänt det reviderade Ras för Hamilton.

Det reviderade RAS har funnits på Svenska stövarklubbens hemsida under ett halvår och inga synpunkter från medlemmar har framkommit

Källhänvisningar

- SKK avelsdata
- Svenska Stövarklubben
- Agria Breed Profiles